

Hembygdsnytt

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Sommaren 2012

Läs om utflykt med föreningen i augusti

Kvarndag söndag 16 september kl 11-16

*Trevlig sommar
önskar föreningen*

Från föreningens ordförande

Under maj 2012, den 13:e och den 27:e, har vi haft två mycket lyckade kvarndagar med många besökare. Vi hade tur med vädret bägge dagarna. Vi malde drygt 650 kg mjöl på de två dagarna.

Arbetet med havrekrossen är nu klart och maskinen provkördes den 19 februari. Provkörningen gick bra och maskinen fungerar nu som den ska.

Provkörning av havrekrossen den 19:e februari.

Första juni fick vi besked från Riksantikvarieämbetet om att vi får ett bidrag på 80.000:- för att renovera vattenturbinen. Vi körde turbinen för ett par veckor sedan och kunde konstatera att en renovering är välbehövlig. Troligen behöver ganska många delar bytas ut. Som tur är finns fabriken, James Leffels i Ohio USA, fortfarande kvar så nya delar kan beställas.

Björn Mellström

Turbinen i kvarnen

Vattenturbinen i kvarnen

Berättat av Sven Mellström

Det hände en lite förarglig historia i kvarnen vid en visning. Jag tror det var någon gång vid sekelskiftet, 2000, som jag hade en visning för Grimstaskolan med två klasser. Jag drog på vatten på turbinen och allting gick bra, jag visade kvarnen och berättade lite för den första klassen. Det gick bra med visningen även för den andra klassen ända tills jag skulle stänga av kvarnen, alltså stänga av vattenflödet i turbinen med ratten som man reglerar flödet med. Det visade sig att det hade fastnat en sten mellan ledarskivorna som reglerar flödet så det gick inte att stänga. Det gick alltså inte att få stopp på kvarnen.

Då försökte jag lirka lite med pådraget för att få loss stenen som hade kommit med ner genom turbintuben. Ökade lite på vattenflödet och försökte stänga igen men det blev bara sämre och kvarnen började rusa, alltså den gick för fort. Det var obehagligt, det var ju fullt med barn i

kvarnen. De gamla maskinerna i kvarnen som helt plötsligt börjar gå på högvarv, det kan ju hända vad som helst. Då gjorde jag något drastiskt, jag drog på fullt vattenflöde och så slog jag igen. Då försvann stenen och det gick att stänga men då blev det istället tvärstopp på vattnet i turbintuben. Det är säkert tiotals ton vatten som rusar genom tuben och helt plötsligt blev det tvärstopp. Det blev alltså en väldig tryckökning i turbinen så turbinhuset sprack och vattnet började spruta.

Barnen som var där tyckte naturligtvis att det var jättekul men det tyckte inte jag. Jag förstår de här teknikerna på Forsmark som inte fick igång sina reservmaskiner. Det var samma sak för mig när jag inte fick stopp på kvarnen och risken för att det skulle hända något när kvarnen var full med barn. Men det hände inget annat än att turbinhuset sprack men det var ju nog så förargligt.

Sedan plockade vi isär turbinen, ja plockade, det är ju tunga bitar. Med lyftanordningar så lyfte vi ur turbinen ur turbinhuset. Sedan gjorde jag en lucka som jag kunde sitta på i turbinhuset och formade till plattjärn, som var ungefär 100 mm breda, så de passade inne i turbinhuset över sprickan. Sprickan var nog en dryg meter lång. Sedan borrade jag hål först genom plattjärnen och sedan också genom turbinhuset. Jag satt i turbinhuset och borrade, säkert ett 30-tal hål. Sedan skruvade jag fast plattjärnet med bultar och med tätningsmedel mellan. Monterade ihop turbinen och provkörde och det var tätt.

Efter det gjorde vi ett galler uppe vid dammluckan så det inte skulle komma ner sten med vattnet. Det har fungerat bra sedan dess men nu i vintras så hade det kommit löv i gallret så det kom inte igenom tillräckligt med vatten, så vi fick rensa gallret.

Det här fenomenet med att man stänger av turbinen för hastigt, det har hänt på flera ställen. Jag pratade med en av Vattenfalls turbintekniker som berättade att precis samma sak hade hänt i ett kraftverk i Norrland med stora skador som följd. Men Vattenfall tystade ner den olyckan eftersom det inte var några personskador. Det var tydligen bara ett turbinhus som sprack där också. Sedan berättade den här turbinteknikern också att i Schweiz, eller om det var i Österrike, så hade något liknande också hänt. Av någon anledning så hade turbinens regleringsanordning helt plötsligt slagit igen vattnet. Någoting gick sönder, troligen turbinhuset och det här var nere i ett berggrum. Rummet fylldes blixtnabbt med vatten och flera personer omkom, de drunknade.

Så man får vara lite försiktig när man stänger av vattnet, man får inte slå igen för hastigt för då kan det hända olyckor. Jag hade tur att bara turbinhuset sprack men det var nog så förargligt.

Historien om Kvarnkatten Hubert

Kvarnkatten Hubert föddes i kvarnen våren 1997. Hans mamma var en kringstrykande hemlös honkatt som senare också kom att bo i Kvarnviken. När Hubert var väldigt liten, bara någon månad gammal, så råkade han ramla ner i en mjöltrumma i kvarnen som var igensatt och fastnade där. Vi hörde en katt som skrek, men hittade ingen katt. Efter ett tag kom vi på att han satt i trumman och försökte få upp honom, det slutade med att vi fick såga ett hål i trumman.

Han bodde sedan i kvarnen och under någon period också i vår bastu, medans vi hade kvarndagar. Men i slutet av sommaren var han helt plötsligt borta. Inte heller hans mamma syntes till, så vi trodde att de båda flyttat vidare.

Men så hörde Sven en katt som skrek i kvarnen igen. Han bad mej lyssna och se om jag kunde hitta katten.

Det visade sig att den här gången satt det en katt i påfyllningstratten till valsstolen som inte kunde komma upp därifrån. Det var samma kattunge som förra gången, fast nu lite större. När jag fick upp honom var han helt utmattad, men jag lät honom vara ifall hans mamma fanns i närheten.

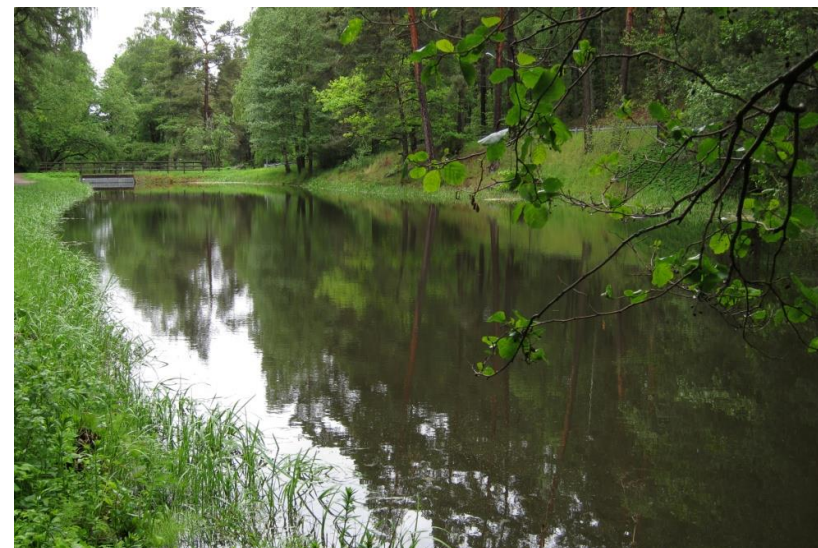
Nästa dag gick jag till kvarnen för att titta till katten och hittade honom på samma ställe som dagen innan, nästan medvetslös. Då la jag honom i en skokartong och åkte hem och började mata med en nappflaska, flera gånger i timmen. Dagen efter hade han piggnat till så att han kunde äta och dricka själv.

Katten fick namnet Hubert och bodde hos mej första vintern. När det blev sommar igen fick han flytta tillbaka till kvarnen, där han sedan bodde resten av sitt liv. Det var bara när det var riktigt kallt på vintern som han kom in och värmde sig. Hubert blev en storvuxen hankatt, han vägde som mest 8,5 kg. Han såg till att det inte kom några råttor till kvarnen.

Hösten 2011 gick Hubert bort, han blev 14,5 år gammal.

Vi har alltid haft katter i Kvarnviken, just nu har vi två gråa katter.

Björn Mellström

Kvarndammen, juni 2012

Utflykt med kvarnföreningen

Vi tänkte göra en utflykt med föreningen i slutet av sommaren. Ett förslag är att vi åker till Pythagoras Industrimuseum i Norrtälje, där man tidigare tillverkade tändkulemotorer. Vi kan endera åka med egna bilar och delar på bensinkostnaden, eller åker med SL, lite beroende på hur många vi blir. Ett förslag på datum är lördag 25 augusti, när museet har öppet hus. Kvarnföreningen står för inträdet. Läs mer på hemsidan www.pythagoras.se

Ett annat förslag är att vi åker till Koppartorp och Gullängberget i Tunaberg några mil söder om Nyköping. Koppartorp är en gammal gruva mm. som numera visas av Tunabergs Hembygdsförening. Gullängberget har sevärda skeppssättningar och jättegravhögar. I så fall bör vi nog åka med egna bilar, så många som behövs. Kostnaden för den här utflykten beror på hur många vi blir. Se även deras hemsida: www.tunaberg.se
Hör av er till föreningens styrelse om ni är intresserade av att åka med på utflykten. Tala då om ifall ni vill åka till Pythagoras eller Tunaberg. Hör av er senast 1 augusti, via mail till info@kvarnvikensmuseum.se eller ring till Björn på 070-548 14 11.

Automobilhistoriska Klubben

Lördagen den 1 september får vi troligen fint besök i Kvarnviken. Då arrangerar Automobilhistoriska Klubben, AHK, Kulturreisan 2012, som i år går genom Västerort. De har preliminärt bokat att besöka kvarnen ca kl 10.30 – 12. Då kommer alltså många gamla fina veteranbilar att besöka Kvarnviken. Automobilhistoriska Klubben är Sveriges äldsta veteranbilsklubb, se deras hemsida: www.ahk.se
Kvarnen har naturligtvis öppet för alla besökare den här dagen.

Kvarndag i Kvarnviken söndag 16 september

Öppet hus kl 11-16. Försäljning av ekologiskt mjöl, kaffeservering.

Kvarnvikens Kvarn i slutet av 1940-talet. Per-Erik och Sven Mellström står vid traktorn, som drivs med gengas. Tomatplantor växer utmed kvarnväggen.

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Postadress: c/o Mellström, Box 3014, 161 03 Bromma

Hemsida: www.kvarnvikensmuseum.se

E-post: info@kvarnvikensmuseum.se

Plusgirokonto: 487 18 35-7

Medlemsavgift: 120:- per år. Gäller även för familjemedlemmar.
Glöm inte att uppge namn och adress vid inbetalning av årsavgift.

